

Småföretags- barometern

Södermanlands län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Södermanlands län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Södermanlands län.....	5
Näringslivet i Södermanlands län.....	6
Småföretagsbarometern – Södermanlands län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning.....	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	15
Södermanlands tre regioner	17
Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn.....	18
Södermanlands tre regioner – sysselsättning	19
Södermanlands tre regioner – orderingång.....	20
Södermanlands regioner – omsättning	21
Södermanlands tre regioner – lönsamhet	22
Slutsatser	23

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I SÖDERMANLANDS LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Södermanlands län har försämrats något under de senaste tolv månaderna, men länet har trots detta en högre konjunkturindikator än riksgenomsnittet. Trots Södermanlands jämförelsevis stabila utveckling är dock länets konjunkturindikator på sin lägsta nivå sedan finanskrisen 2008 – 2009. Företagens prognoser för det kommande året är mycket optimistiska, med en kraftigt uppgång av konjunkturindikatorn som följd.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat i länet och ligger inte längre på en negativ nivå. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig över riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, med förväntningar om en ökad tillväxttakt.
- **Orderingången** i länets företag är fortsatt positiv men för tredje året i rad har tillväxttakten mattats av. Orderutvecklingen är starkare i länet än i riket som helhet. Prognosen för de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** för företagen i Södermanland har mattats av, men är alltså positiv och placerar sig över riksgenomsnittet. Företagen i länet förväntar sig en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- **Tillväxten av lönsamheten** är oförändrad sedan fjolårets rapport och är högre än riksgenomsnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt bland länets företag öka kraftigt.
- Företagen i Södermanlands län upplever bäst **möjligheter för expansion** i landet. Av länets alla företag anser 77 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt, jämfört med riksgenomsnittets 67 procent. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa.
- **Det största tillväxthindret** är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft. Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader tas upp som hinder för tillväxt.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I SÖDERMANLANDS LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin samtidigt som tillväxten föll rejält både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerns 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under de senaste tolv månaderna. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade ifjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, veckorna 10–16. Det betyder att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Här kan nämnas den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner, som framför allt gynnar de kontaktnära branscherna. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en stark återhämtning av konjunkturen under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011, drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företagsgruppen med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Södermanlands län

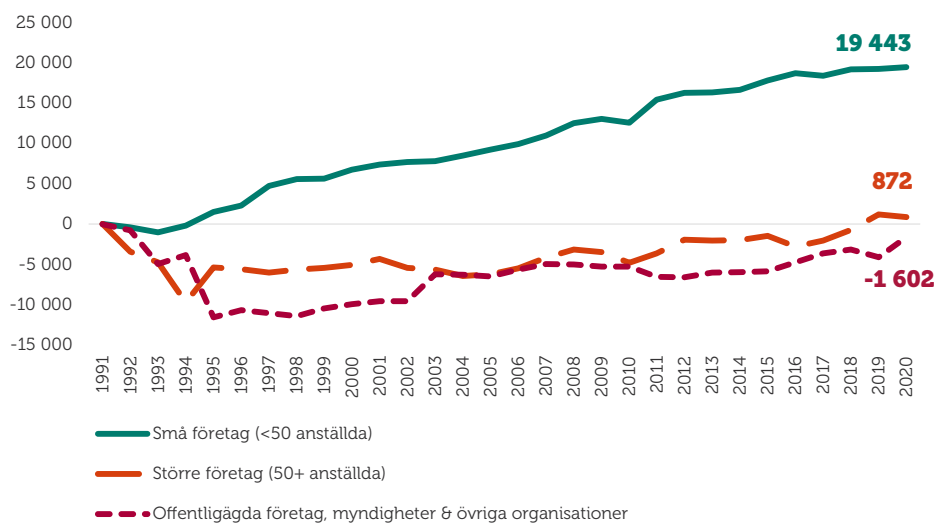
Södermanlands län kännetecknas av entreprenörsanda med många nya egna företagare, främst små- och enmansföretagare samt större företag med fler än 250 anställda. Branschstrukturen är jämt fördelad och de flesta branscher finns representerade i länet. Utmärkande är dock att ett fåtal stora industriföretag står för en stor del av företagen, vilket kan förklara beroendeställningen av ett fåtal aktörer och svängningarna i konjunkturen.

Delregionen Nyköping/Oxelösund har ett växande näringsliv med många starka, medelstora företag. Här finns 3 300 företag inom branscherna järn och stål, verkstad, sjöfart, logistik, besöksnäring och tjänsteföretag. Regionen satsar på att förstärka och öka diversifieringen av verksamheter i det lokala näringslivet. Besöksnäringen är en växande bransch där många av företagen har breda kundsegment som inte enbart riktar sig till den lokala marknaden.

Delregionen Eskilstuna kännetecknas av industritradition vilket innebär att produktion och tillverkning är den bransch som svarar för flest antal sysselsatta i Eskilstuna. Andra branscher som växer snabbt i Eskilstuna är besöksnäringen, bygg, handel och logistik. Omkring 20 procent av Eskilstunas arbetskraft, cirka 8 900 personer, jobbar inom industrin. Idag är Volvo Construction Equipment den största arbetsgivaren.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för huvuddelen av tillväxten i sysselsättningen i Södermanlands län. Antalet sysselsatta i offentlig sektor växer marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Södermanlands län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektor jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – SÖDERMANLANDS LÄN

Konjunkturindikatorn

I Småföretagsbarometern redovisar vi Södermanland läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Figur 2 visar att Södermanlands läns historiskt brukar följa riksgenomsnittets utveckling relativt väl.

Den uppåtgående trenden i konjunkturläget som i närtid nådde sin högsta punkt år 2018 med en konjunkturindikator på 99 i Södermanlands läns har sedan vänt nedåt. I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 23 och Södermanlands konjunkturläge var då svagare än i riket som helhet (netttotal 37). I årets Småföretagsbarometer är nettotalet 21 och länet har därmed haft en betydligt stabilare utveckling än riket som helhet, om än ett något försvagat konjunkturläge (se figur 2). Endast Blekinge län har en högre konjunkturindikator och Södermanlands läns placerar sig över riksgenomsnittets netttotal -15 (se figur 3). Trots Södermanlands jämförelsevis stabila utveckling mäter dock länet sin lägsta konjunkturindikator sedan finanskrisen 2008 – 2009.

Även om företagens mycket låga förväntningar i fjolårets rapport har införlivats blev utfallet av årets konjunkturindikator betydligt mer positiv än företagens prognoser. Stor oro och ovisshet kring spridningen av covid-19 och dess effekter på företagande och svensk ekonomi resulterade i att företagen i fjolårets rapport trodde på en negativ tillväxttakt till ett netttotal på -43.

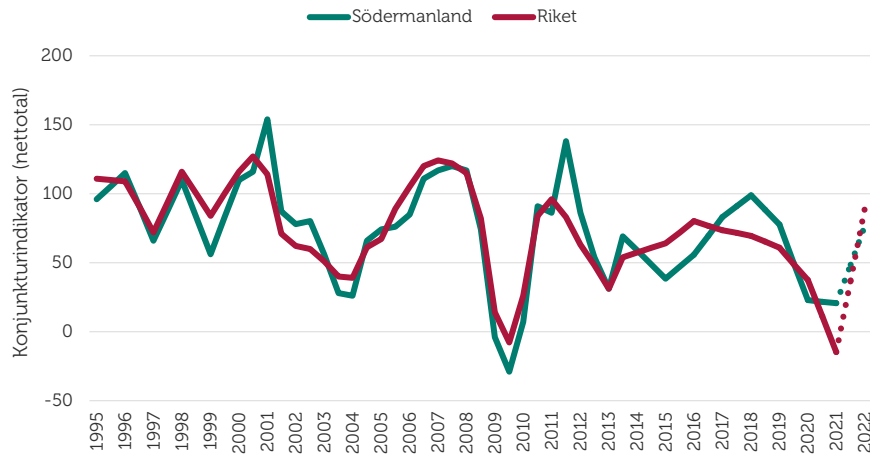
Efter mer än ett år med coronapandemin är företagens förväntningar för det kommande året mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, orderingång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 76. Ett sådant utfall skulle innebära en uppgång med 55 indexenheter jämfört med resultatet för årets mätning. Motsvarande utveckling för riksnittet är ett förväntat netttotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

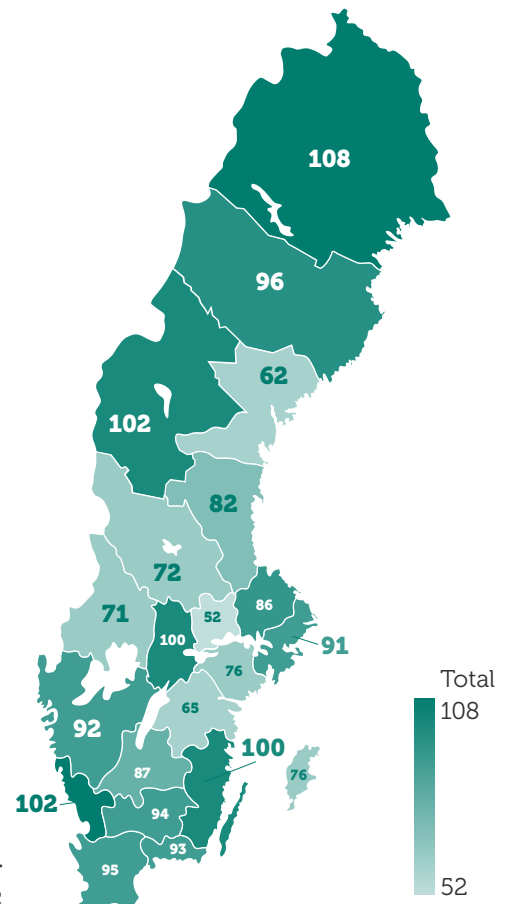
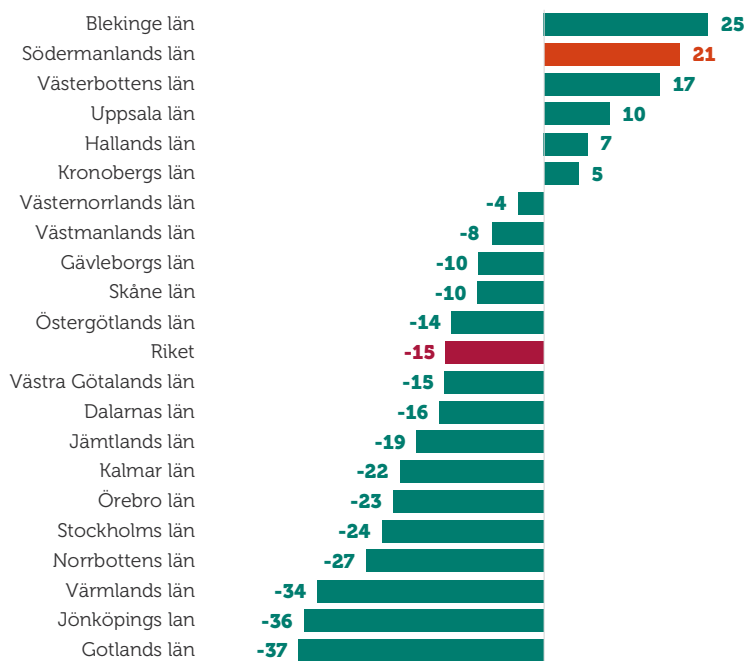
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Södermanlands län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Figur 4 Konjunkturindikator (nettotal) prognos 2022

Sysselsättning

Efter en stadig återhämtning av sysselsättningstillväxten mellan 2015 och 2018 mattades tillväxttakten av och i fjolårets rapport var sysselsättningstillväxten på en negativ nivå (netttotal -6). I årets Småföretagsbarometer har utvecklingen, till skillnad från riksgenomsnittet, vänt uppåt (se figur 5). Totalt har 14 procent av företagen i Södermanlands län ökat sin personalstyrka under de senaste tolv månaderna, samtidigt som 13 procent har minskat den. Länets netttotal för sysselsättningsutvecklingen är således 1 och Södermanlands småföretag har återigen en tillväxt i sysselsättning, om än på en låg nivå. Länets utveckling placerar sig över riksgenomsnittet vars netttotal är -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

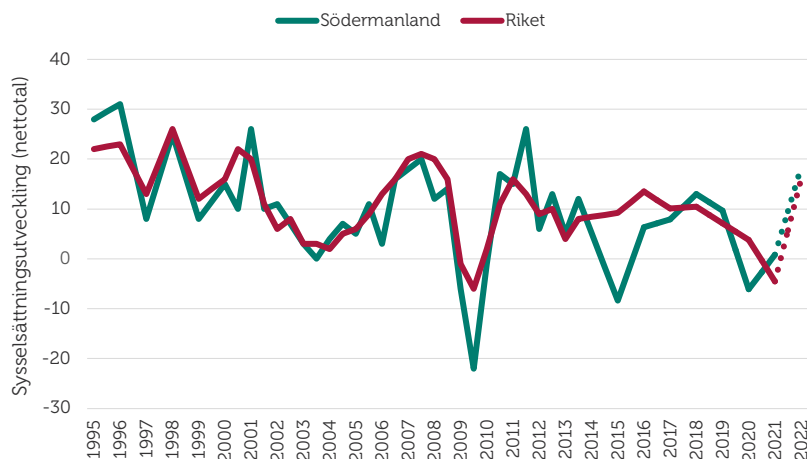
Prognosen i fjolårets rapport var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett netttotal på -11. Även om tillväxttakten ligger på en låg nivå blev utfallet bättre än vad företagen förväntade sig i fjol. Coronapandemin och efterföljande samhällsrestriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt. Särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av pandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Krisen är ännu inte över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är de positiva om sysselsättningsutvecklingen för det kommande året. Förväntningarna är att tillväxttakten i sysselsättningen ska öka bland småföretagen i länet. Nettotalet förväntas hamna på 18, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagens sysselsättningstillväxt. I riket som helhet är förväntningar ett netttotal på 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragningar och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket framkommer att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna finns i företag med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Södermanlands län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995–2021

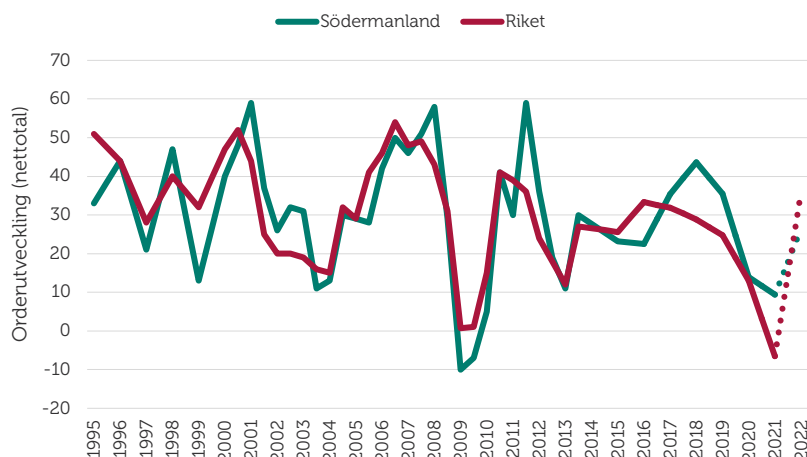
Orderingång

Tillväxttakten för orderingången i Södermanland läns företag har mattats av för tredje året i rad, från fjolårets netttotal 14 till 9 i årets Småföretagsbarometer. Motsvarande netttotal för rikssnittet är -7. Totalt uppger 36 procent av småföretagen i länet att orderingången har ökat, medan 27 procent haft en minskad orderingång. Utfallet blev därmed betydligt högre än vad länets företag förväntade sig vid förra årets mätning, i vilken företagens prognos var en minskad tillväxttakt till nettotalet -15.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en ökad tillväxt i företagens orderingång. Bland företagen i länet tror 38 procent att deras orderingång kommer öka, medan 12 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 26. Motsvarande netttotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då man har svårt att finansiera nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. I Södermanlands län har 38 procent av företagen i länet tackat nej till order, vilket är en något lägre andel än fjolårets 41 procent. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 33 procent.

Precis som i övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I länet anger 58 procent av företagen detta som främsta anledning, vilket är i nivå med i fjol. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 51 procent. Kapacitetsbristen är således påtaglig i både länet och i riket som helhet.

Likt tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i länet kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Södermanlands län har mattats av för andra tredje året i rad, vilket gör att nettotalet minskat från 15 ifjol till 10 i år. Årets Småföretagsbarometer visar att omsättningen har ökat hos 41 procent av företagen i länet samtidigt som omsättningen har minskat hos 31 procent under de senaste tolv månaderna. Som illustreras i figur 8 har nedgången i omsättningstillväxten inte varit lika brant i länet som för riket som helhet, vars nettotal är -4.

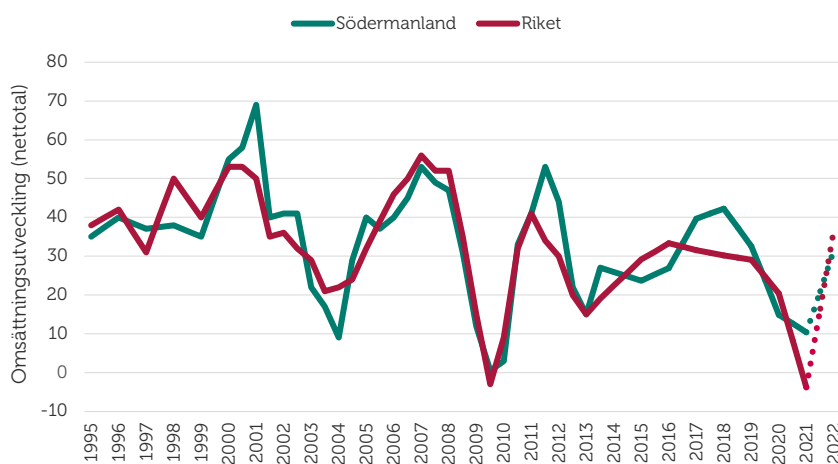
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronakrisen slog till under 2020 såg många företag att efterfrågan på deras varor och tjänster minskad snabbt, vilket avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen en avmattad omsättningstillväxt under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -17. Med årets nettotal 10 ser vi att nedgången blev betydligt mildare än vad företagen förväntade sig ifjol. Andelen företag som har haft en minskad omsättning är ungefär så många som företagen förväntade sig i fjolårets rapport, men det sammanlagda nettotalet i årets rapport dras upp tack vare att fler företag än väntat haft en ökad omsättning.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen de kommande tolv månaderna mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark återhämtning. 40 procent av företagen förväntar sig en ökad omsättning, medan 8 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 32. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår alltså som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplade till lönsamhetsutvecklingen. Lönsamheten i länets företag har legat på en hög nivå sedan år 2017, men i fjolårets rapport vände utvecklingen brant nedåt. Tillväxttakten har i årets Småföretagsbarometer stabiliserats och nettotalet för lönsamhetsutvecklingen har varit oförändrad under det senaste året. Totalt har 33 procent av företagen haft en ökad lönsamhet under de senaste tolv månaderna, medan den minskat för 22 procent. Det samlade nettotalet för lönsamheten i länets småföretag är därmed fortsatt 11. Motsvarande nettotal för riksgenomsnittet är -4.

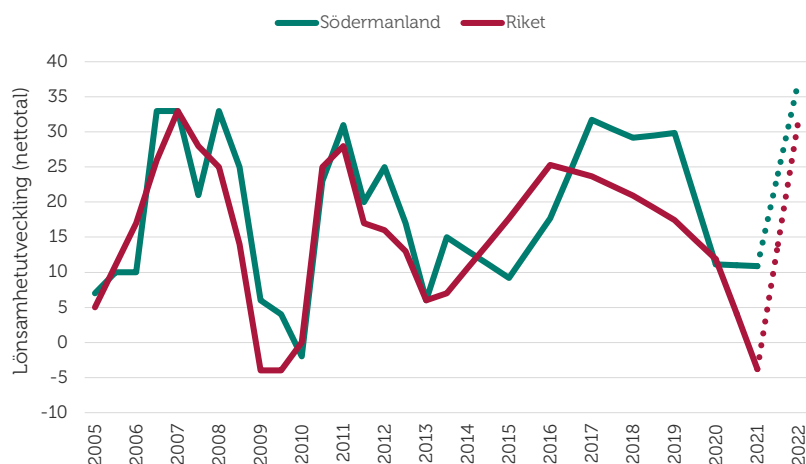
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar på lönsamhetsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter coronapandemin skulle kunna ha på företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -15. Utfallet blev därmed betydligt bättre än vad företagen i länet förväntade sig. En tuff kostnadskontroll och snabb anpassning till förändrade villkor utifrån coronapandemins effekter kan ha påverkat utfallet i många verksamheter. Även de stöd som riktats till näringslivet kan ha bidragit till att lönsamheten upprätthållits i vissa företag, trots att stora delar av verksamheten varit kraftigt påverkad.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Södermanland läns småföretag öka till 37, vilket är högre än riksgenomsnittets förväntningar (nettotal 32). Bland länets företag tror 46 procent på en högre lönsamhet medan 9 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på lönsamhetsutvecklingen de kommande tolv månaderna. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om lönsamhetsutvecklingen framöver, inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar omkring hälften av företagen med en förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen sker snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än väntat. Faktorer som kompetensbrist och priskonkurrens kan pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen något. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisker och en tilltagande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 49 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer öka under det kommande året. Det är högre än riksgenomsnittet på 39 procent och högre än i fjol då motsvarande andel var 27 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för företagen att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka.

Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

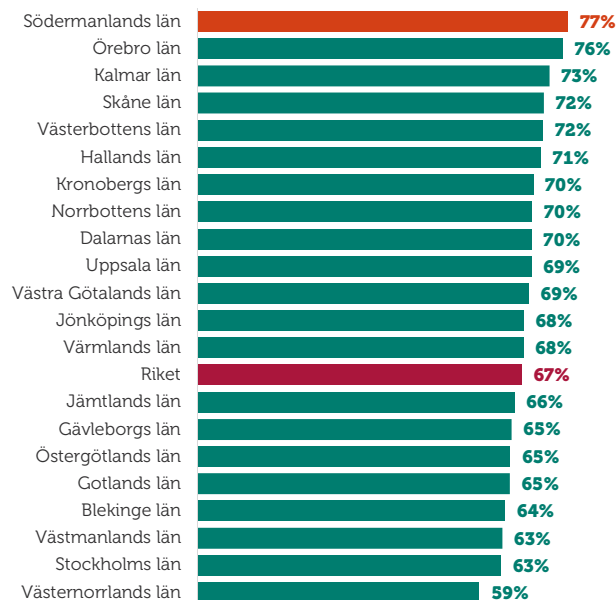
I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbuds begränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Något som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen däremot i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att i lugn och ro kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Med lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling som följd.

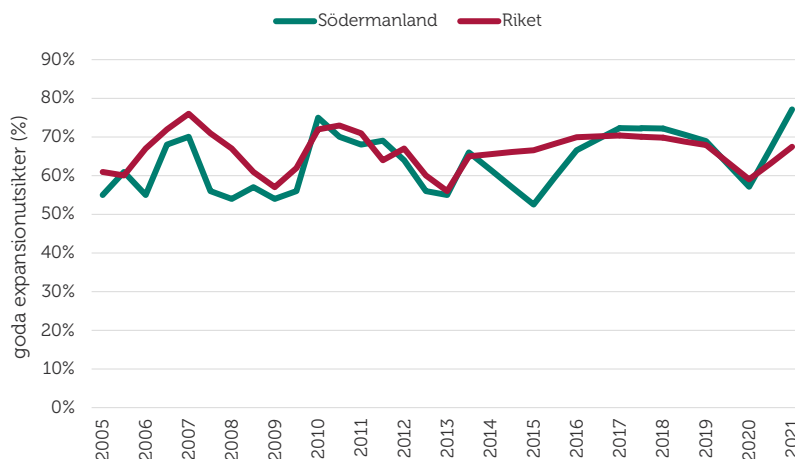
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Södermanlands län upplever bäst möjligheter att växa framöver jämfört med övriga län i landet: 77 procent jämfört med 67 procent för riket som helhet, se figur 10. Samtidigt vill omkring nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att expansionsutsikter för länets företag, likt riksgenomsnittet, är uppåtgående.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Södermanlands län och riket 2005–2021

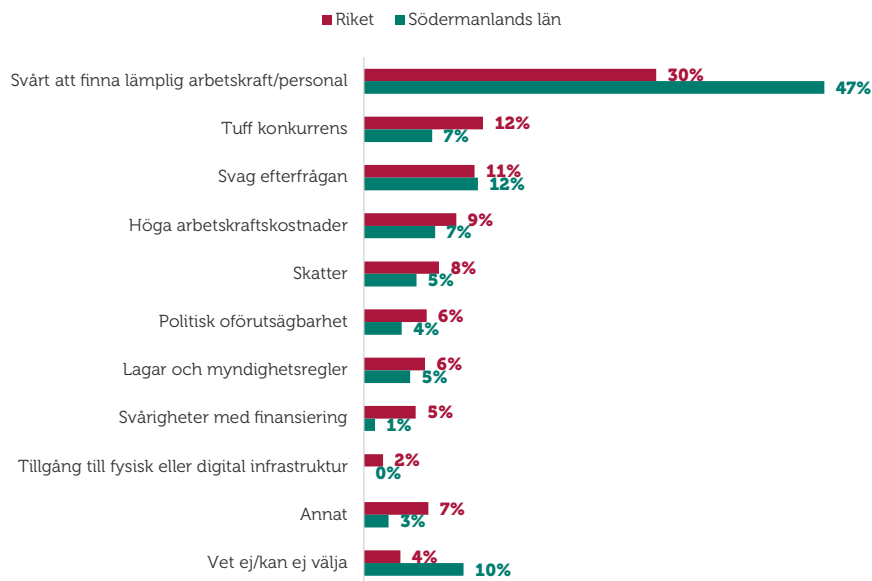
Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagens jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som har ökat markant trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 47 procent av företagen det svaret, vilket är en större andel än fjolårets 30 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på länets arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Företagen i både Södermanlands län och i riket som helhet upplever fortsatt en svag efterfrågan av företagets varor eller tjänster som ett betydande hindret för tillväxt. Detta är sannolikt en effekt av att coronakrisen lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden. Men även en effekt av restriktioner för att hindra smittspridningen, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud i perioder helt eller delvis upphört.

Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader tas upp som hinder för tillväxt. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive sociala avgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag som påverkar lönsamheten.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Södermanlands län och i riket 2021 (procent)

SÖDERMANLANDS TRE REGIONER

Södermanland är ett stort län med nio kommuner och omkring 300 000 invånare. Det betyder också att näringslivet i olika delar av länet skiljer sig åt. Sedan hösten 2005 genomförs därför en särskild regionaliserad Småföretagsbarometer för länet. Vi vill med denna ge en bild av hur konjunkturläget skiljer sig åt i olika delar av Södermanland.

Vid uppdelning av Södermanland i olika regioner används genomgående nedan indelning:

- **Nyköping/Oxelösund** utgörs av kommunerna Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta.
- **Eskilstuna** utgörs av kommunerna Eskilstuna och Strängnäs.
- **Katrineholm** utgörs av kommunerna Katrineholm, Vingåker och Flen.

Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn

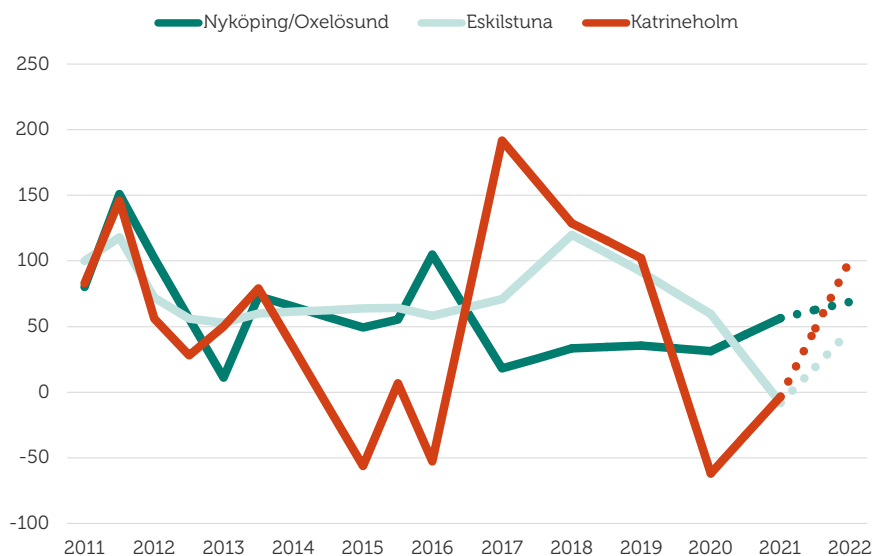
När vi adderar nettotalen för sysselsättning, ordergång och omsättning får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i regionerna.

Efter en kraftig nedgång har Eskilstuna i årets Småföretagsbarometer länets svagaste konjunkturindikator, nettotal -8. Trots nedgången placerar sig regionen över riksgenomsnittets nettotal -15. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är att tillväxttakten ska öka till ett nettotal på 47, se figur 13. Motsvarande prognos för riksgenomsnittet är nettotalet 89.

Nyköping och Oxelösund har länets högsta nettotal och regionens tillväxttakt har ökat från fjolårets nettotal 31 till 56 och placerar sig därmed betydligt högre än riksgenomsnittet. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att den ökar ytterligare till en sammanvägd konjunkturindikator på 69.

Konjunkturläget för Katrineholms småföretag har förbättrats kraftigt jämfört med fjolårets mycket låga notering. Regionens nettotal har ökat från -62 ifjol till -3 i årets rapport. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är mycket optimistiska och företagen tror på en kraftigt ökad tillväxttakt till nettotalet 100.

Figur 13 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2008–2021

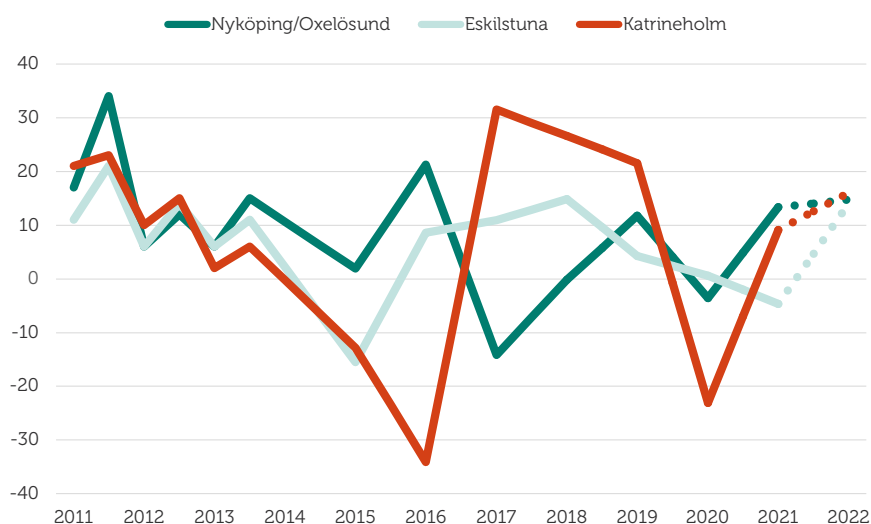
Södermanlands tre regioner – sysselsättning

Katrineholm hade i fjolårets rapport en kraftigt minskad tillväxttakt och placerade sig på en betydligt lägre sysselsättningsnivå jämfört med övriga regioner i länet. I årets rapport har tillväxttakten istället ökat betydligt och Katrineholms netttotal är 9, jämfört med fjolårets netttotal -23. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är -4. Inför det kommande året förväntar sig företagen en fortsatt ökning i tillväxttakten till ett netttotal på 16. Motsvarande prognos för riksgenomsnittet är samma netttotal.

Eskilstuna ser för tredje året i rad en avmattad sysselsättningsstillväxt. Tillväxten har minskat från nettotalet 1 ifjol till -5 i årets mätning. Till skillnad från de övriga två regionerna har tillväxttakten minskat i Eskilstuna och regionen har nu en negativ tillväxttakt i sysselsättningen. Företagens prognos för de kommande tolv månaderna är att tillväxttakten ska öka kraftigt till nettotalet 14.

Nyköping och Oxelösund har haft en kraftigt ökad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. Fjolårets netttotal på -4 har ökat till ett netttotal på 13 och regionen mäter således det högsta nettotalet i länet. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är att tillväxttakten ska öka till nettotalet 15.

Figur 14 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2008–2021

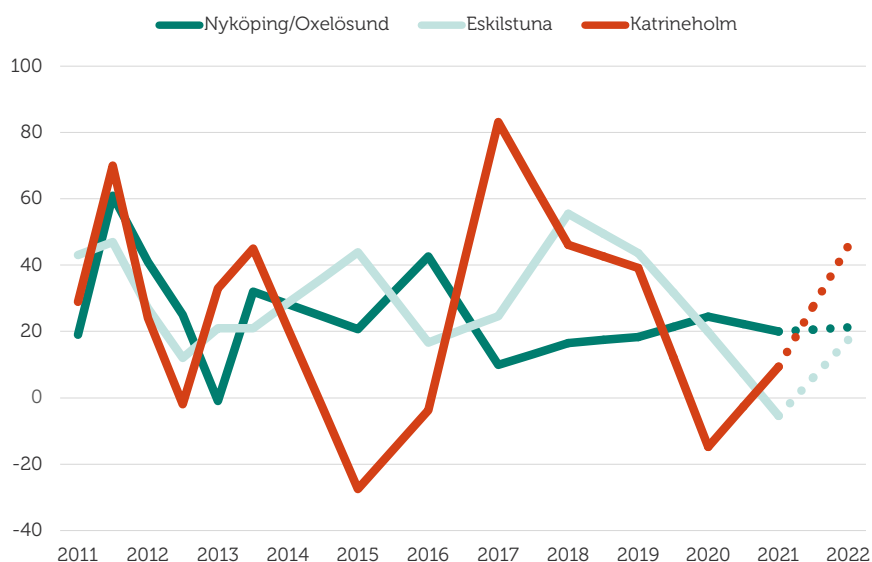
Södermanlands tre regioner – orderingsång

Nyköping och Oxelösund har fortsatt den starkaste utvecklingen av orderingsången, men har sedan haft en avmattad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. Fjolårets netttotal 25 har sjunkit till 20 i årets rapport. Motsvarande för riksgenomsnittets orderingsång är nettotalet -7. Utvecklingen under de kommande tolv månaderna förväntas öka marginellt till ett netttotal på 21, vilket är lägre än riksgenomsnittets prognos om ett netttotal på 36.

Katrineholm har vänt den nedåtgående trenden och företagens tillväxttakt i orderingsången har ökat under de senaste tolv månaderna. Nettotalet är nu 9, jämfört med -15 ifjol. Tillväxten i orderingsången förväntas öka till ett netttotal på 46.

Företagen i Eskilstuna har haft en kraftigt minskad orderingsång under de senaste tolv månaderna. Nettotalet har minskat från 20 ifjol till -5 i årets Småföretagsbarometer. Förväntningarna är dock positiva och företagen tror på en ökad tillväxttakt till ett netttotal på 18 under det kommande året.

Figur 15 Orderutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2008–2021

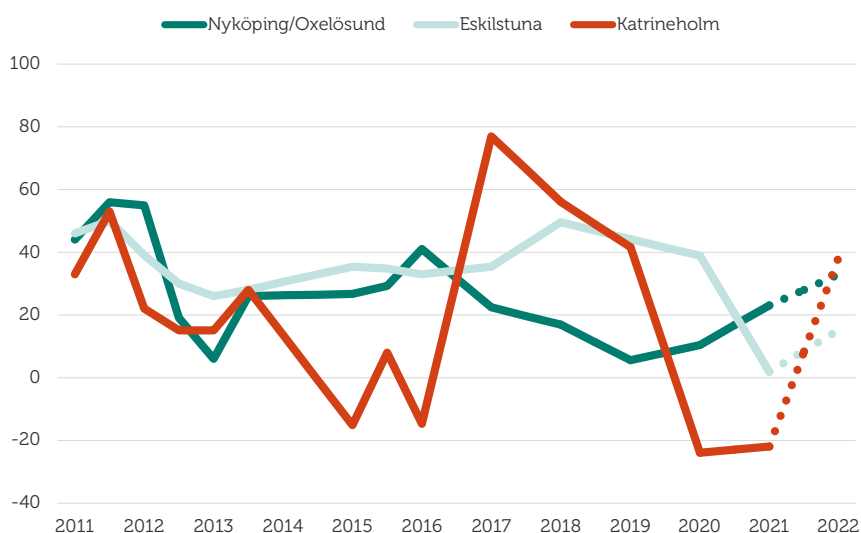
Södermanlands regioner – omsättning

Katrineholm har även i årets rapport den svagaste omsättningsutvecklingen. Tillväxttakten har dock ökat marginellt från fjolårets låga nivåer och nettotalet är -22 (ifjol -24). Motsvarande nettotal för riket som helhet är -4. Företagen tror på en ökad tillväxttakt till nettotalet 39 under de kommande tolv månaderna, vilket är något högre än riksgenomsnittets förväntade nettotal 37.

Eskilstuna har haft en kraftigt minskad omsättningstillväxt under de senaste tolv månaderna, men ligger fortsatt på en positiv nivå. Fjolårets nettotal 39 har sjunkit till ett nettotal på 2. Företagen tror på en ökad tillväxttakt till ett nettotal på 15 under det kommande året.

Nyköping och Oxelösund har, till skillnad från övriga regioner, haft en ökad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. I årets mätning redovisar regionen ett nettotal på 23 jämfört med fjolårets nettotal 10. Förväntningarna är fortsatt positiva med en prognos om en ökad tillväxttakt till nettotalet 33 för kommande tolv månader.

Figur 16 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2008–2021

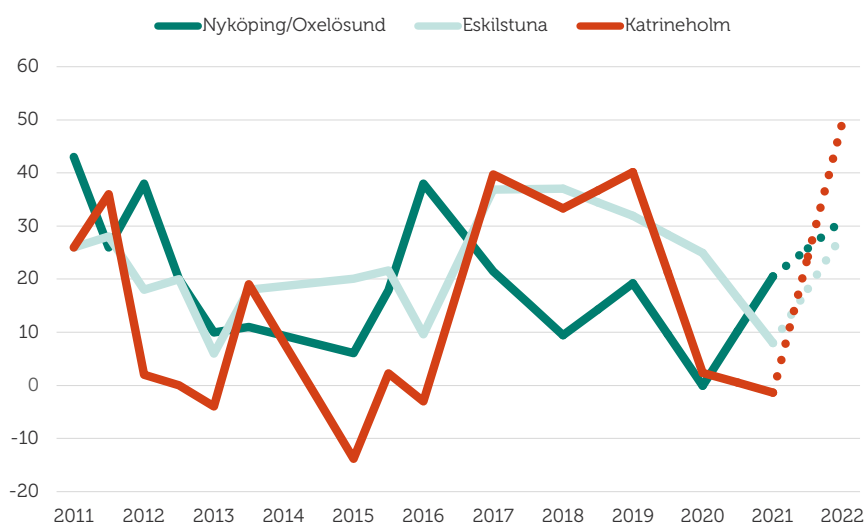
Södermanlands tre regioner – lönsamhet

Eskilstuna har för tredje året i rad haft en avmattad tillväxttakt i lönsamheten. Årets nettotal för lönsamhetstillväxten är 8, jämfört med 25 ifjol. Tillväxten är däremot starkare än riksgenomsnittet, vars netttotal är -4. Förväntningarna är att lönsamhetstillväxten ska öka under de kommande tolv månaderna till ett nettotal på 25. Prognosen för riket som helhet är ett nettotal på 32.

Katrineholms lönsamhetstill är svagast bland regionerna i länet. Tillväxttakten har mattats av till ett nettotal på -1, jämfört med 2 ifjol. Regionens företagare förväntar sig är att tillväxttakten ska öka kraftigt till ett sammanvägt nettotal på 50.

Företagen verksamma i Nyköping och Oxelösund har, till skillnad från övriga regioner i länet, haft en ökad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. Nettotalet är i årets rapport 20, jämfört med fjolårets nettotal noll. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att tillväxttakten ska öka till nettotalet 31.

Figur 17 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2008–2021

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att de dystra framtidsförväntningarna i fjol till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den en lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Konjunkturavmattningen i småföretagen är utbredd och ett lägre nettotal för den sammanlagda konjunkturindikatorn har uppmätts i samtliga län jämfört med fjolårets rapport. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll. Södermanland är ett av dessa län.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Södermanlands län har mycket optimistiska förväntningar på konjunkturutvecklingen för det kommande året. Prognosen visar ett nettotal på 76, vilket är i nivå med det historiska riksgenomsnittet. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser de alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. I synnerhet de inhemska tjänstenärings som påverkats mest av pandemi och restriktioner kommer då gynnas av utvecklingen.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatt stora finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför också en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter covid-19-krisen.